

KOMUNIKAT PRASOWY nr 130/24

Luksemburg, 5 września 2024 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-603/22 | M.S. i in. (Prawa procesowe osoby małoletniej)

Rzetelny proces: małoletni ścigani karnie powinni mieć konkretną i skuteczną możliwość korzystania z pomocy adwokata

Pomoc taka musi zostać zaoferowana najpóźniej podczas pierwszego przesłuchania przez policję

Przed polskim sądem toczy się postępowanie karne przeciwko trzem małoletnim. Zostali oni oskarżeni o wdzieranie się do niebędącego w użyciu ośrodka wypoczynkowego.

W toku procesu ujawniono, że podejrzani zostali przesłuchani przez policję pod nieobecność adwokata. Przed pierwszym przesłuchaniem nie zostali też poinformowani – podobnie jak ich rodzice – o przysługujących im prawach ani o przebiegu postępowania. Adwokaci wyznaczeni przez sąd z urzędu wnoszą obecnie o wyłączenie z akt sprawy, jako dowodów, wcześniejszych wyjaśnień złożonych przez podejrzanych.

Podając w wątpliwość skuteczność gwarancji procesowych przysługujących małoletnim na etapie postępowania przygotowawczego, sąd krajowy zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości. Zastanawia się on w szczególności nad zgodnością przepisów krajowych z prawem Unii¹ oraz nad konsekwencjami, jakie powinien wyciągnąć z ewentualnej niezgodności.

Trybunał orzekł, że **dzieci będące podejrzanymi lub oskarżonymi powinny mieć konkretną i skuteczną możliwość korzystania z pomocy adwokata**, w stosownym przypadku wyznaczonego z urzędu. Powinność tę należy spełnić **przed pierwszym przesłuchaniem** przez policję lub inny organ ścigania, lub organ sądowy, **a najpóźniej w jego trakcie**. Co do zasady organy te nie mogą przesłuchiwać dziecka, które nie korzysta rzeczywiście z takiej pomocy.

Osoby, które ukończyły 18 lat w toku postępowania karnego, nie powinny automatycznie tracić praw przyznanych małoletnim na mocy prawa Unii, w szczególności prawa dostępu do adwokata. **Prawa te powinny nadal przysługiwać**, gdy jest to właściwe w świetle wszelkich okoliczności danej sprawy, w tym ze względu na stopień dojrzałości oraz konieczność szczególnego traktowania tych osób.

Trybunał podkreślił, że **małoletnich należy poinformować o przysługujących im prawach procesowych możliwie najszybciej, najpóźniej przed ich pierwszym przesłuchaniem**. Informacje te powinny być przekazywane w prosty i przystępny sposób, dostosowany do ich szczególnych potrzeb. **Standardowy dokument, przeznaczony dla dorosłych, nie spełnia tych wymogów**.

Co się tyczy dowodów obciążających z wyjaśnień złożonych przez małoletniego w toku przesłuchania przeprowadzonego z naruszeniem jego praw, **prawo Unii nie zobowiązuje państw członkowskich do ustanowienia możliwości uznania takich dowodów przez sąd krajowy za niedopuszczalne**. Sąd ten powinien jednak być w stanie sprawdzić przestrzeganie tych praw i wyciągnąć wszelkie konsekwencje wynikające z ich naruszenia, w szczególności w odniesieniu do wartości dowodowej rozpatrywanych dowodów.

Do sądu krajowego będzie należało zbadanie, czy rozpatrywane ustawodawstwo polskie jest zgodne z prawem Unii.

Sąd ten będzie również zobowiązany do dokonania wykładni prawa krajowego w możliwie najszerszym zakresie w sposób zgodny z prawem Unii w celu zapewnienia pełnej skuteczności tego prawa. Gdyby taka wykładnia okazała się niemożliwa, sąd krajowy będzie zobowiązany, z własnej inicjatywy, odstąpić od stosowania wszelkich przepisów lub praktyk krajowych niezgodnych z prawem Unii.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst i, w stosownym wypadku, streszczenie wyroku](#) są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Pozostańmy w kontakcie!

¹ W szczególności [dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2016/800](#) z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym.